శ్రీ

ముకుంద విలాసః

తుంటిమద్ది శేషశర్మ

ముద్రణ: 1974

ప్రతులు: 1000

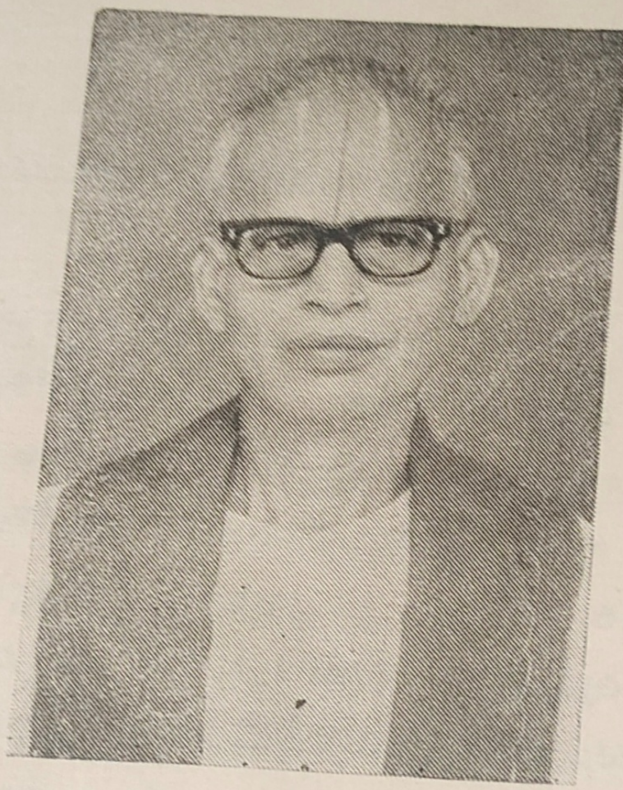
మూల్యము: రెండు రూపాయలు

ప్రతులకు:

కుంటిమద్ది శేషశర్మ

2-228 4వ అడ్డరోడ్డు, 2వ రోడ్డు, అనంతపురం.

కృతికర్త

తుంటిమద్ది శేషశర్మ

ముకుంద విలాసః—ఉపోద్ఘాతః

సుహృద్వరైః శ్రీమద్భిః విద్వత్కవితల్లజైః కుంటిమద్ది శేషశర్మ మహోదయైర్విరచితం శతశ్లోకాత్మకం ముకున్ద విలాస నామకం లఘుకావ్యం ప్రత్యక్షరం సమక్ష ముద్రాక్షమ్. ఇతఃపూర్వం బహోఃకాలాదనేక సంస్కృతాంధ్ర కృతీనాం నిర్మాతుః శ్రీ శర్మణః కృతహస్తస్యైతత్కావ్య నిర్మాణే తదీయ మన్యాదృశం వైదుష్యం - ఛన్దోవ్యాకరణాది నిర్దుష్టస్యచ రచనా వైదగ్ధ్యస్య ప్రతిభానం నైసర్గిక మేవేతి నిశ్చప్రచం. ఏతాదృశస్య కావ్యస్యోపోద్ఘాత రచనాఽవకాశం దత్వా మామధమర్ణం కృతవత శ్శర్మణోఽహం మదీయ కార్తజ్ఞ్య నివేదన భాగ్యమనుభవామి.

విద్యార్థి దశాయామేవ విద్యాతపస్వీ శేషశర్మా సహచ్ఛాత్రాన్ సతీర్థ్యాంశ్చాస్మాదృశాన్ ముగ్ధాన్ కరోతిస్మ. ప్రతి విషయం సూక్ష్మేక్షికయా దర్శనమస్యనైసర్గికీ ప్రవృత్తిః. ఏతత్కావ్య నిర్మాణేన సంసృతేః స్వయముత్తీర్య పతితాంశ్చ సముత్తారయతీతి నిస్సంశయం వక్తుం శక్యతే.

ప్రథితయశసః ఆన్ధ్రకవితా పితామహస్య అల్లసాని పెద్దన కవీన్ద్రస్య ప్రఖ్యాత కృతిం స్వారోచిషమను సంభవనామ్నీం బద్దెన మహా కవికృతిం సుమతి శతక నామ్నీంచ సురగిర్యనూద్య, స్వతన్త్రకృతింకేశవ సుప్రభాతాభిధాం నిర్మాయ, సంస్కృత జగత్యజరామరాం పదవీ మధిరురోహాయ మాన్ద్ర విద్వత్తల్లజ ఇతి పరం మోముద్యతే మేమనః. అనే నానూదితం మనుసంభవ మధీత్య సమతుష్యన్న కేవలం మేమనః; అపితు ఆన్ధ్రేతర విదుషామపి మనస్సమనన్దదితి నితాన్త ముత్ఫుల్లమనా ఉద్ఘోషామి.

లఘున్యస్మిన్ ముకున్ద విలాసకావ్యే సువిశాలం ముకు న్దస్యవిలాసం వైవిధ్యవిలాసం విర్మమావయం కవి శిరోమణిః స్వీయంచ ఛన్దోవ్యాకరణాలంకారాది వైదుష్యం చాస్మిన్ ప్రాకి కటత్. వివిధాని ఛన్దాంసి, అపూర్వాన్వర్థ వ్యాకరణ విశి ప్రయోగాన్ సమనురూపాలంకారాంశ్చ సంగ్రథ్య గ్రన్థమే మలమకరోదయం విద్వత్కవిశ్శేషశర్మా. ముకున్దస్య భగవత బాల్య-ప్రౌఢత్వ-దూతత్వ - ఆచార్యత్వ - లీలాలోలత్వ - శరణ త్వాది వివిధ దశాసు ప్రఖ్యాప్యమానా మహిమానః సంగ్రహే మధురయా శైల్యా నిబద్ధాః కవినా.

పూజార్థకః, ''అతి'' శబ్దః, ప్రపవవేదనార్థకః, ''అ నస్య శబ్దః స్తేయ ధనార్థకః'', లోప్త్ర శబ్దః, అభినవ ప ర్థకః ''పీయూష''శబ్దః, ''ధేనూభవాన్, రజ్జుభవ''న్నితా

"చ్వి" ప్రత్యయాన్తాః, వృషభాన్, తర్ణకర్ ఇత్యాది క్విబన్త శత్రన్తాశ్చ శబ్దాః, సహార్థః "సత్రా" శబ్దః, "అచకాత్" ఇతి ప్రకాశార్థకం క్రియాపదం, "గృహాయ" ఇతి గత్యర్థ కర్మణి చతుర్థ్యన్త శబ్దః 'శశరుః' ఇతి హింసార్థకధాతోఃలిట్ ప్రయోగః." ఇత్యాదయోఽపూర్వాః వైయాకరణ వైదుషీ ప్రతిభాసకాః ప్రయోగాః బహుత్రసన్దృష్టాః హృదయాహ్లాదంజయన్తి.

"నమోక్షస్యాకాఙ్క్షా నచవిభవవాంఛాపి"
"నయాచే గజాలిం నవా వాజిరాజిం"

ఇత్యాది శ్రీమద్భగవచ్ఛంకరాచార్యాది కవితల్లజ కృత శ్లోక సదృశాన్ శ్లోకాన్, "నధనం నగృహం వచోర్వ్వరాంవానను యాచే—". ఇత్యాదీన్ సంగ్రథ్య పూర్వమహా కవిపథే సమగ్రమేవ గ్రన్థం నిర్మాయ సమేషాం భారతీయ విదుషాం మనోమోదయామాసాయం కవిః.

ఆదౌ గ్రన్థస్య ముద్రాపయితుః ప్రశంసా, అన్తే చ స్వవంశానుచరితం విరచ్య, శ్రీమతో నారాయణస్య కృతజ్ఞతాం, స్వవంశస్యేయత్తాంచ ప్రాచీకటత్ కింబహునా, సర్వోచ్చ తమ మిదంకావ్యం ముముక్షూణా ముపయోగాయ నితరాం కల్పేతేతి భృశం సన్తుష్య నివేదనేనాత్మానం ధన్యంమన్యే.

గ్రన్థకర్తుశ్చిరాఽయుష్యమ్ ఇతోధిక సురుచిరకావ్య నిర్మాణపాటవంచ సమనుగృహ్య భగవాన్ భూతభావనః శేషశర్మణః

ప్రతిష్ఠామాచన్ద్రతారార్కం విశ్వస్మిన్నపి విశ్వే ప్రతిష్ఠాపయతీత్యాశాసే.

ఏతాదృశ విశిష్ఠ కావ్యానాంముద్రణే అనన్యాదృశం సాహ్యంవితీర్య శ్రీమాన్ నారాయణ మహాశయః ఐహికే ఆముష్మికేచ జగతి విశిష్ఠం స్థానం స్థిరీచకారేతి నిశ్చినోమి. భగవాన్ చిద్విలాసో ముకున్దః తస్మైచిరతరాయుష్యం సురగీశ్శ్రిద్ధాం, విద్వత్సాహాయ్యకాఽస్థాంచ దద్యాదితి ప్రార్థయే.

నాస్తిక్య దుర్విలసితేఽస్మిన్నాధునిక భారతేఽ ధ్యేశ్రాణాం బాలానాం కృతేఽయం గ్రన్థః నకేవలం భారతీయు వైదిక సంస్కృతి మపితు శిక్షాయాం శ్రద్ధాంచ సందధ్యాదితి మేధారణా. గ్రన్థమిమం సర్వే భారతీయాః పఠన్తు.

శ్లో॥ విద్వాన్ శ్రీ శేషశర్మా విబుధహిమకర స్సాహితీ
లక్షణజ్ఞః
ఆన్ధ్రిగీర్వాణవాణీ సరస సుకవితా నిర్మితా
కార్మణోఽయమ్।
నిష్ణాతశ్చాన్ధ్రి భాషాసుర ఫణతి పథే సాహితీ
వ్యాకృతిజ్ఞః
బ్రహ్మం సంభూషయన్నన్వహ మమర ఫణి
త్యాన్ధ్రికావ్యైః సుజీవ్యాత్॥

ఏధతామాయురారోగ్యైః వర్ధతాం సుకృతి వ్రజైః
కుంటిమద్దిపురీ శేషో యశస్వీ బుధమౌళిషు॥

అప్పారి వంశమౌక్తిక రత్నం స్వయం విబుధరత్నం
విఖ్యాతి మియాల్లోకే స్వగ్రన్థై ర్విద్వదీశసాహిత్యైశ్చ॥

ఇతి విద్వద్వశంవదః
కప్పగంతుల లక్ష్మణ శాస్త్రీ.

వారాణసేయ సంస్కృత విశ్వవిద్యాలయ సదస్యః, వారణసీ;
అఖిలభారత సంస్కృత సాహిత్య పరిషత్ సదస్యః దిల్లీ;
అఖిలభారత ఆకాశవాణీ సంస్కృత సమితి సదస్యః నవదిల్లీ;
అఖిలభారత కాళిదాస సమితి సదస్యః, ఉజ్జయినీ;
భూతపూర్వ సంస్కృత శిక్షోప నిదేశకః, ఆన్ధ్ర ప్రదేశ శాసనం.
శిరోమణిః – ఆన్ధ్ర బిల్హణః – బ్రహ్మభూషణం - సుధీన్ద్ర మౌళిః.

హైదరాబాద్.
19-3-1974.

— విజ్ఞాపనా —

నమామి సర్వాన్ గీర్వాణవాణీ రంగస్థలాయితామ్
రసజ్ఞాందధతో ధీరాన్ రసజ్ఞ కవితల్లజాన్॥

నపాండిత్యాభి మానేన, చాపల్యేన మయాకృతే
అస్మిన్ కావ్యేస్థితాన్ దోషాన్ దోషజ్ఞాః క్షన్తు మర్హథ॥

అపిదోషలవాక్రాన్తో ముకున్దస్తవ నిర్ఝరః
నగ్రాహ్యోన, యథాలీఢ శ్శునామన్దాకినీ ఝురః॥

ఆమూలచూడ మాలోక్య కృతికన్యా మిమాం ముదా
సువర్ణశేఖరదుపోద్ఘాతే నాలంచకారయః॥

బ్రాహ్మీభూషణ మప్యాంధ్ర బిల్హణశ్చ శిరోమణిః
సుధీన్ద్రమౌళిరిత్యాది బిరుదైస్సమలం కృతః॥

శ్రీమాన్ కప్పగంతుల లక్ష్మణశాస్త్రి మహోదయః
సరస స్సతీర్థ్యవర్యో; నమః కర్మి కరోమితమ్॥

ముద్రాపత్ర పరిష్కార కర్త్రే సౌజన్య శాలినే
నమః కలచవీడు శ్రీనివాసాచార్య ధీమతే॥

యోముద్రణే ధురాం సర్వాం భరీభర్తి సుధీమణిః
అవ్వారి నారాయణస్తం ముకున్దోవతు సర్వదా॥

ఇత్యాశాస్తే కుంటిమద్ది శేషశర్మా విపశ్చితామ్
వశం వద శ్రీ ముకున్ద పదాంబురుహబంభరః॥

కృతిసంతాన భాగ్యశాలి

శ్రీ అవ్వారి నారాయణప్ప.

అవ్వారి వంశజలనిధి
కలానిధి ర్జయతు సతతమకలంకః
నారాయణ నామాఽసౌ
కావ్యరసా స్వాదలోలుపస్వాన్తః.

శ్రీ అవ్వారి నారాయణాఖ్యస్య
ముద్రాపయితు ర్వంశాను చరితం.

అస్త్యనంతపుర మండలే మహత్
పద్మశాలికుల మిత్యభి శ్రుతం।
అంగనాపురుష మానరక్షణాఽఽ
ధారవస్త్రవయనే కృతాదరం. 1

తస్మిన్ కులేఽపిచ పురంజయ నామగోత్రే
సౌజన్య ధన్యపురుష ప్రభవాభి రామే.
అవ్వారివంశ జలధీందు రభూచ్చపెద్ద
రంగప్పనామ కలితః ప్రగుణోఽకలంకః. 2

స్వచ్ఛగుణ వ్రజగణ్యా
తస్యాఽచ్చమ్మాభిదా ద్వితీయాసీత్.
నారాయణ స్త్రయాణాం
సుతో ద్వితీయస్తయోర్జ యతి. 3

వాగ్మీ కృతీ గుణాఽఽఢ్య
స్సుజనహిత స్సాధు రనవద్యః,
అధ్యాపక తాఽఽజీవ
శ్శిష్యజనావర్జిత స్వాంతః. 4

సారస్వత పాథోనిధి
రత్నోద్ధరణ క్రియా ప్రవణ చిత్తః.
అభినందనీయ చరితో
నామ్నా నారాయణో జయతి.

పారిజాతాపహరణ మచ్ఛాంధ్రోక్తి సమంచితం.
నిరోష్ఠ్య కృష్ణశతక, మితి కృత్యోరయం పతిః.

గేయసుమానాం మాలా, వాల్మీకీయంచ, సాన్నిధ్యం,
అపిచ సుధాకలశాభిధ, మనేన ముద్రాపితాని కావ్యాని.

“విశ్వజ్యోతి” సమాఖ్యాస్య గ్రంథస్యాపిచ ముద్రణే
అనేనతు కృతం సాహ్య మనంత మితి విశ్రుతం.

శ్రీమత్కలచవీడు శ్రీనివాసాచార్య సూరిణః
గ్రంథోము ద్రాపితోనేన “విరహీ” త్యభిధానకః.

“అనంతపురమండలకవు” ల్వితి సమాహ్వాయః
గ్రంథోపి గ్రథితోఽనేన సంభావిత విపశ్చితా.

కావ్యాని రమణీయాని ముముద్రాపయిషత్యపి
పుపూజిషా కవీనాంచ పరీవర్త్యస్యమానసే.

సమజని తస్య మనీషా
ముద్రాపయితుం మదీయకృతిమేతాం.
కోజానీతే కతమత్
కార్యం కారయతి కేన మానాథః?

నాఽతిధన శాలినాపి చ
కావ్యరసా కృష్ట తుష్ట హృదయేన
లలిత ముకుంద విలాస
గ్రంథో ముద్రాపితోఽనేన. 13

నారాయణాయ దిశతా
న్ముకుంద ఆయుశ్చ భాగ్య మారోగ్యం.
పుత్రాన్ పౌత్రాన్ నప్తౄన్
సత్కృతి నిర్మాణ దక్షతా దీక్షే. 14

శతామాన దీర్ఘ మాయుః
స్యాద్దైన్య విహీన జీవితం చాస్య.
శ్రీమన్ముకుంద దయయే
త్యాశాసే శేషశర్మాఽహం. 15

విషయసూచిక

శ్రీ శ్రీనివాసకరుణా లహరీ ప్రఫుల్ల
గీర్వాణ కావ్యరచనా పరిణద్ధబుద్ధిః,
శేష స్సమర్చతి ముకుంద పదాబ్జ యుగ్మం
కృత్వా కృతిం నను ముకుంద విలాసనామ్నీమ్.

శ్రీ హయ గ్రీవాయనమః

ముకుంద విలాసః

బాల ముకుంద విలాసః

శ్రీవత్స చిహ్న 1 మతిశంఖ రథాంగపాణిం
మౌళి స్ఫురన్మణి కిరీట విభాసమానం
మందస్మితంచ జననీతపసః ఫలంచ
గోపాల బాలకముకుంద మహం నమామి. 1

కారాగృహం స్వతను కోమలకాంతి పూరై
రాపూరయంత, మరవింద దళాయతాక్షం,
ఆనంద ఖేదజనకం సకృదేవ మాతుః,
గోపాల బాలకముకుంద మహం నమామి. 2

ఉద్గచ్ఛతిస్మ కుతుకేన కళింద కన్యా
యత్పాద కంజయుగళీపరిచుంబనాయ;
ప్రాదర్శయచ్చ పదవీం గమనాయ రాత్రౌ;
గోపాల బాలక ముకుంద మహం నమామి. 3

---

1. పూజనే స్వతి

ఆవిర్భభూవ వసుదేవకళత్ర గర్భా
దానందహేతు రపియః కిల నందపత్న్యాః
ఏకాఽఽ 1 మనస్య, మపరా ముద మాప యేన,
గోపాల బాలక ముకుంద మహం నమామి.

పీత్వా విషాక్త మమరారి కురంగనేత్రా
స్తన్యం సజీవపవమాన, మమారయ ద్యః
భక్తైస్సమం పరమధామ నినాయ తాం, తం
గోపాల బాలక ముకుంద మహం నమామి.

ఉద్ధృత్య మంజు వినదన్మణి కింకిణీక
పాదాంగదే, రహసి శిక్యితదుగ్ధమండం
హర్తుం, న్యసన్త మవనౌ చరణౌచ మందం
గోపాల బాలక ముకుంద మహం నమామి.

జగ్ధ్వా దధీని ప్రతివేళగతాని, శేషం
తద్గోపికా వదనసీమ్ని విలిప్య, తూర్ణం
యాన్తం, విలోక్య జననీం ప్రచలాయితాక్షం
గోపాల బాలక ముకుంద మహం నమామి.

---

1. ప్రసవ వేదనాం.

చూడామణీకృత మనోజ్ఞ మయూరబర్హం
పాదాంగదాయిత పురాణవచో విలాసం
వంశీనినాద హృతపల్లవ యౌవతం తం
గోపాల బాలక ముకుంద మహం నమామి. 8

కాదంబినీ రుచిర మోహన దేహకాంతిం
కాదంబపాండు మధురస్మిత భాసమానం
పుల్లత్కదంబ సుమహార విరాజమానం
గోపాల బాలక ముకుంద మహం నమామి 9

కాలాహి దంతుర ఫణానటనాభిరామం
కాయప్రభా ద్విగుణ యామునపూరదీప్తిం
కందర్ప దర్పహరసుందర దివ్యమూర్తిం
గోపాల బాలక ముకుంద మహం నమామి. 10

కస్తూరికాతిలక ముగ్ధలలాట పట్టం
ఫాలస్ఫురద్భ్రమరకం కమలాయతాక్షం
బింబాధర స్ఫురిత మందమనోజ్ఞ హాసం
గోపాల బాలక ముకుంద మహం నమామి. 11

ఆనీత 1 లోప్త్ర నవనీత విలిప్త వక్త్రం,
గోపాంగనాభి రభితశ్చ గవేష్యమాణం,
దిక్షుప్రసారిత విలోల కటాక్షమాలం,
గోపాల బాలక ముకుంద మహం నమామి.

ఆజన్మ నిష్ఠుర నిశాట నిబర్హణాయ,
సంరక్షణాయ చ సతాం రచితావధానం,
బ్రహ్మాదిభిశ్చ కథమప్యవితర్క్య తత్త్వం,
గోపాల బాలక ముకుంద మహం నమామి.

2 పీయూషమండ దధిమాక్షిక నిర్విశేష
పేపీయమాన గరళాగ్నిశిఖా కలాపం,
ఆంబాం జగత్స్వవదనే పరిదర్శయంతం,
గోపాల బాలక ముకుంద మహం నమామి.

భగ్నాధ్వరేణ కుపితేన పురందరేణ
వృష్టం కరాళకరకాకుల కుంభవర్షం
ఛత్రీకృతేన తు నగేన నివారయంతం,
గోపాల బాలక ముకుంద మహం నమామి.

---

1 స్తేయధనం 2. అభినవం పయః

క్షీరం ప్రదర్శ్య విటపాగ్రగతం పరస్య.
తత్పాణి సంగత మపూప మథాహరంతం.
తూర్ణం నిగీర్య రసనాం పరిదర్శయంతం.
గోపాల బాలక ముకుంద మహం నమామి. 16

ధేనూభవంశ్చఽ[1] వృషభన్నపి తర్ణకన్ యో
రజ్జూభవన్కిల జహార విధేశ్చగర్వం.
గోపం స్తదీయ వసనన్ లగుడంశ్చ తోత్రన్.
గోపాల బాలక ముకుంద మహం నమామి. 17

రాకాసుధాకర కరై ర్ధవళాయమానే
బృందావనేచ, యమునాసికతాతలే చ
గోపాంగనా వలయ రాసవిలాస లోలం,
గోపాల బాలక ముకుంద మహం నమామి, 18

అంతర్హితం మిహిరసూను తటీవిహారే,
గోపాంగనాభి రభితః పరిమృగ్యమాణం,
లోలై స్సకజ్జలజలై శ్చ విశాలనేత్రైః.
గోపాల బాలక ముకుంద మహం నమామి. 19

---

1. వృషభన్నిత్యాదయః క్విబన్త శత్రన్తాని.

అక్రూరహూతి మవకర్ణ్య బలేన 1 సత్రా
యాంతం, రథస్థిత మథాప్యధివాలి దృష్టం.
కేయూరకుండల కిరీట విభాసమానం,
గోపాల బాలక ముకుంద మహం నమామి.

ఇతి బాల ముకుంద విలాసః

అథ ప్రౌఢ ముకుంద విలాసః

లలిత మధురగంధా శ్చారు 2 పిష్టాతపాంసుం
సురభిళ ముఖచూర్ణం చాదదన్. యస్త్రివక్రాం
అరచయ దతిమాత్రం రమ్యగాత్రాం దయాళుః
దిశతు సతు ముకుందో భవ్య మవ్యాహతం నః.

బహుళ కుటిల తన్త్రైర్భాగినేయం జిఘాంసుం
సతత రచిత చింతం మాతులం సంజఘాన;
3 దశమిన మకరో ద్యశ్శోచ్ఛ్రగసేనం మహీనం;
దిశతు సతు ముకుందో భవ్యమవ్యాహతం నః.

---

1 సహ 2 పటవాసకః 3 వృద్ధం

ఆసకృదధి పతంతీర్యో జరాసంధసేనా
మగధ నృపతిశేషా ఆతనోత్సంగరేషు
పవనసుత హతం తం చాకరో దంతతో వై;
దిశతు సతు ముకుందో భవ్య మవ్యాహతం నః. 23

యవన మనుసరంతం ప్రాపయన్ యో గుహాంత,
ర్నిభృత 1 శయన భంగ క్రోధరూక్షేక్షణేన
అనయత ముచికుందే నాంతకావాస భూమిం;
దిశతు సతు ముకుందో భవ్య మవ్యాహతం నః. 24

నరక దనుజ కారాగార నిర్బంధితానా
మపి యువతి సహస్రాణాం స్వయం షోడశాపి
అరచిత విచికిత్సం యోహి జగ్రాహ పాణౌ;
దిశతు సతుముకుందో భవ్యమవ్యాహతం నః. 25

లలితతమ విలాసైః కల్పితాహార్య వన్యై
విహరణ జలకేళీ ద్యూత సంగీతకైశ్చ
అజనయ దఖిలానాం యో వధూనాం ప్రమోదం,
దిశతు సతు ముకుందో భవ్య మవ్యాహతం నః. 26

---

1. నిద్రా

సురముని వరవాణీ సూచికాభిః ప్రభిన్నాం
ప్రణయ కలహరుష్యద్భామినీం సత్యభామాం
చరణతల హతస్సన్ దక్షిణోయోఽనునిన్యే
దిశతు సతు ముకుందో భవ్య మవ్యాహతం నః.

అకురుత సమరం యో నిర్జరాణాంచ పత్యా
కుపిత దయిత సత్యాచిత్త సంతోషణాయ;
అనయదపి ధరిత్రీం నాందనం పారిజాతం,
దిశతు సతు ముకుందోభవ్య మవ్యాహతం నః.

అపి సకల విభూషాభిస్తులారోపితోపి
స్మ్రభవతి హిగురుర్య స్సత్యయా మానవత్యా
లఘు రపితు తులస్యా రుక్మిణీ భక్తి గుర్వా,
దిశతు సతు ముకుందో భవ్య మవ్యాహతం నః.

కుటిల శకుని మాయాద్యూతకేళీ జితాయా
అపిచ సమితి మధ్యే కృష్యమాణాంబరాయాః
అవమతి పరుణ ద్యోవస్త్ర సందోహదానా,
ద్దిశతు సతు ముకుందో భవ్య మవ్యాహతం నః.

సుతం ప్రేతం భక్త్యాఽఽనయత కిల సాందీపనిగురోః
ర్గృహాః కాలా త్పశ్చాదనుగుణ వయోరూపలలితం;
అపూర్వం యోఽకార్షీద్గురు చరణ సంభావన మిదం,
ముకుందో దద్యాన్న స్స్వపద యుగళీభక్తి మతులాం. 31

గుణా నాకర్ణ్యస్వాన్ లలిత మధురాన్ భీష్మక సుతాం
నిరస్యాపి వ్రీడాం ద్విజవరముఖ ప్రేషితగిరం
హఠా త్తద్బంధూనా 1 మనిమిష దృశాం యోఽహరతతాం;
ముకుందో దద్యాన్న స్స్వపదయుగళీ భక్తి మతులాం, 32

సుభద్రా ప్రేమాణం సురపతి సుతై కాంత విషయం
స్వయం జానన్, మాయా యతి మతను తాఖండల సుతం;
నిగూహం స్తాలాంకా త్పరిణయ మతాసీ ద్యఉభయోః
ముకుందో దద్యాన్న స్స్వపదయుగళీ భక్తి మతులాం. 33

వనాయాసాఽఽయస్తా నశిత నిఘసా న్పాండు తనయాన్
సపత్నీకాన్ శిష్యాఽ యుతయుతమునే స్త్రాతు మపిబత్
యుతా స్స్వక్తేనాపో, మునిచయ మపిప్రీణదపి యః,
ముకుందో దద్యాన్న స్స్వపదయుగళీ భక్తి మతులాం 34

ఇతి ప్రౌఢ ముకుంద విలాసః

---

1. అనాద రేషష్టి

అథ దూత ముకుంద విలాసః

మహాలోకాఽ సర్వాన్ జఠర కుహరాంతః క్వచిదపి.
స్వయం కర్తా. హర్తా. స్వయ మవతియః కౌరవకులం
యయౌ దౌత్యం కర్తుం ద్రుపదతనయా పాండవకృతే.
ముకుందో దద్యాన్న స్స్వపదయుగళీ భక్తి మతులాం.

సురుచ్యం సుశ్లాఘ్యం సునృపజనభోజ్యంచ । విఘసం
సమృద్ధం కౌరవ్యైర్విరచిత మనర్ఘంపరిహరన్,
అగృహ్ణా ద్యోభుక్తిం విదురనిలయే భక్తిభరితాం;
ముకుందో దద్యాన్న స్స్వపదయుగళీ భక్తి మతులాం.

జగజ్జాలో త్పత్తిస్థితిలయ విధానవ్యసనినం
విమూఢా మన్వానా బత మనుజ సామాన్య మితి యం
ముధాఽకార్షుర్యత్నం కురుపతిసుతా బంధనవిధౌ
ముకుందో దద్యాన్న స్స్వపదయుగళీ భక్తిమతులాం.

అనంతాదిత్యాభం మిహిర మిహికారశ్మి నయనం
తపత్తేజోభి ర్యోనిఖిల భువన వ్యాప్త మతులం
స్వకం రూపం దృష్ట్వా ద్విషయ మకరో దంధనృపతేః;
ముకుందో దద్యాన్న స్స్వపదయుగళీ భక్తి మతులాం,

---

1. భోజనం

స్వయం భూమీభారాఽపనయనకృతే ప్రాదురభవ
ద్య. ఆబాల్యా ద్దైత్య ప్రకృతిక జనవ్రాత మవధీత్,
భమూనాం హత్వాఽష్టాదశ న వివహాన్, కిం స విరమేత్?
ముకుందో దద్యాన్న స్స్వపదయుగళీ భక్తి మతులాం. 39

అహం త్వేక త్రైకోఽకరధృత శరో,ఽన్యత్రకృతినాం
సమూహో యోద్ధ్రాణాం; కతర మయి! వాం, కోనువృణుతే:
విభజ్యైవం కాణం తనయ మకరో దంధనృపతేః
ముకుందో దద్యాన్న స్స్వపదయుగళీ భక్తి మతులాం 40

ఇతి దూత ముకుంద విలాసః

అథాఽఽచార్య ముకుంద విలాసః

సమస్త జగతాంపతి ర్విభు రనంత ఆత్మేశ్వరః
"వయస్య, యదుపుంగవే" తి వదతో నరస్యాహవే
అచూచుద దహో హయా, నపి కరే ధరన్ యః కశాం
మదీయ హృదయాంగణే యదుసుతో నరీనృత్యతాం. 41

స్వకీయ శరజాలకైః కురుపితామహాచార్యక
ప్రమాపణ పరాఙ్ముఖం కలుష శంకయా విక్లబం
కిరీటిన మబోధయ చ్చిదచిదీశ తత్త్వాని యో;
మదీయ హృదయాంగణే యదుసుతో నరీనృత్యతాం.

"సుజీర్ణ వసనోచ్చయం పరిహరన్ శరీరీ నవం
దధాతి చ తనూస్తథా స్వకృతకర్మ భోగాయ యత్,
నశోచితు మతస్త్వోచిత యయి" తి యోఽవీవచత్,
మదీయ హృదయాంగణే యదుసుతోన రీనృత్యతాం.

అనాది నిధనః పుమాన్నచ వధూర్నవా, నిర్జరో
నవా, నచపశు, ర్మృగోన, సరీసృప శ్చేతనః
సదాహ్యఇతి యోఽబ్రవీ; దపి నఖండ్య ఇత్యాహ తం;
మదీయ హృదయాంగణే యదుసుతో నరీనృత్యతాం.

ప్రకృష్య విషయవ్రజా త్క మతవ ద్ధృషీకాణి, ని
స్పృహ స్సుఖ మపి వ్యథాం సమ ముపేయివాన్నిర్మమః,
వశీ హరి మనుస్మర న్నఘ ముపైతి నేత్యాహ యో
మదీయ హృదయాంగణే యదు సుతో నరీనృత్యతాం.

''విహాయ తు ఫలే స్పృహాం, నిగమ చోదితం స్వోచితం
''సకారయతి మాంరమాపతి'' రితి స్వకృత్యం హి యః
కరోతి, న స పాపభా'' గితి జగాద యః ఫల్గునం;
మదీయ హృదయాంగణే యదుసుతో నరీనృత్యతాం. 46

''విపశ్చితి జడే, గజే మశకపోతకే, బ్రాహ్మణే
ప్లవే, వినయసంభృతే మదవిఘూర్ణితే, య స్సమం
విలోకయతి దేహినం, సహి విపశ్చి'' దిత్యాహ యో,
మదీయ హృదయాంగణే యదుసుతో నరీనృత్యతాం. 47

''పరిభ్రమతి చేతనః ప్రకృతి మోహిత స్సంసృతౌ
జరామరణజన్మ సంకలిత దుస్తరాయాం ముహుః;
మదీయ శరణాగత స్తరతి నూన''మిత్యాహ యో;
మదీయ హృదయాంగణే యదుసుతో నరీ నృత్యతాం. 48

''భజంతి మనుజాః పరా నిహ సుఖానుభోగేచ్ఛయా,
దదత్యపి సురా మయైవ విహితాంశ్చ తేభ్యో వరాన్;
వితీర్ణమపి తత్ఫలం, తను వినశ్వరం'' చాహ యో;
మదీయ హృదయాంగణే యదుసుతో నరీనృత్యతాం. 49

"అహంహి జగతాం పితా, ప్రభు రహం, పతీ రక్షకః,
శరీరిగతి శేషితా అపి వహంశ్చ, వేద్యోఽ శ్రియః,
నిధానమపి, భో క్త్రృతాగుణయుతోహ" మిత్యాహ యో,
మదీయ హృదయాంగణే యదుసుతో నరీనృత్యతాం.

"లోకే యద్యత్సుందరం వైభవాఢ్యం
సర్వంతన్మే తేజసోంశేన జాతం
జానీహిత్వం పార్థ!" ఇత్యాహ యో వై
వందే మాయా మర్త్యరూపం ముకుందం.

నానావక్త్రంనైక దివ్యాస్త్ర హస్తం
తేజోరాశిం సర్వతో దీప్తి మంతం
ద్యావా భూమీ వ్యాప్య దుర్లక్ష్యమూర్తిం
వందే మాయామర్త్యరూపం ముకుందం.

రుద్రాదిత్యై స్సిద్ధసాధ్యైశ్చ యక్షై
ర్వాక్ప్రాకారం. సైనికానాం శిరాంసి-
దంష్ట్రాభి స్సంచూర్ణయంతం జ్వలంతం,
వందే మాయా మర్త్యరూపం ముకుందం.

కృత్వా పార్థం కేవలం తన్నిమిత్తం,
హత్వా యోధా న్ప్రత్యనీక ప్రవిష్టాన్.
కీర్తిం కుంతీపుత్రకస్యాఽఽదధానం
వందే మాయా మర్త్యరూపం ముకుందం. 54

భక్త్యావిష్టా శ్శ్రద్ధయా నిత్యయుక్తా
యస్మిన్ సన్న్యస్యాత్మ కర్మాణి యేతు,
ధ్యాయ న్త్యంతే యం తు సంప్రాప్నువంతి;
వందే మాయా మర్త్యరూపం ముకుందం. 55

దృశ్యే క్షేత్రే తిష్ఠతో నైకరూపే
బద్ధా న్ముక్తా దక్షరాచ్చ ప్రబర్హాం,
సర్వేషాం హృ న్మధ్యదేశే విభాంతం,
వందే మాయా మర్త్యరూపం ముకుందం. 56

శుద్ధో జ్ఞానానంద రూపోఽపి జీవో.
బద్ధో భూత్వా ఖిద్యతేంత స్స్వపత్త్యైః
యద్భక్త్యైతా న్వారయ న్నేతి మోదం;
వందే మాయా మర్త్యరూపం ముకుందం. 57

యస్యాంశోఽయం చేతనో ఖామదేహం.
ఛిత్వాఽసంగాఽస్త్రేణ చాద్యం ప్రపన్నః.
ద్వంద్వై ర్ముక్తో యత్పదం నిత్యమేతి;
వందే మాయా మర్త్యరూపం ముకుందం.

సర్వోపాయాన్ సం పరిత్యజ్య జీవః,
పాదద్వంద్వే న్యస్త భారో యదీయే,
పాపాన్ముక్తో మోదతే ధామ్ని నిత్యే;
వందే మాయా మర్త్యరూపం ముకుందం.

ధర్మో లోకే క్షీయతే, జృంభతే చాఽ
ధర్మో యస్మిన్, బాధ్యతే యత్ర సాధుః,
తస్మిన్కాలే, తత్ర చా విర్భవంతం
వందే మాయా మర్త్యరూపం ముకుందం.

ఇత్యాఽఽచార్య ముకుంద విలాసంః

అథపారథి ముకుంద విలాసః

చక్రం ధృత్వా, కనకవసనే భ్రంసమానేంఽసభాగా
ల్లోలత్కర్ణా భరణ కిరణే గండయోః కంపమానే,
'భీష్మం హన్యాం. జహిహి విజ' యే తీరయన్ యో దధావే,
పాయా దస్మా న్నిజపదయుగీ న్యస్తధారా న్ముకుందః 61

ప్రత్యక్కాష్ఠా గతదినమణిం యః పిధాయారిణాఽజా-
వుద్యద్గ్రీవం నిభృత మనస స్సైంధవ స్యోత్తమాంగం
కాంతేయేనాధికతమరుషా ఛేదయామాస తూర్ణం,
పాయా దస్మా న్నిజపదయుగీ న్యస్తధారాన్ముకుందః. 62

శల్యోక్తి వ్యాకులిత మనసా భానుపుత్రేణ ముక్తాత్
గ్రీవాలక్ష్య ద్భుజగవిశిఖాత్ ద్రాక్ శతాంగస్య చక్రం
న్యుబ్జీకుర్వన్ హరిహయ సుతం యః పరిత్రాయతేస్మ,
పాయా దస్మా న్నిజపదయుగీ న్యస్తధారాన్ముకుందః. 63

ఘంటాశక్త్యా మణిమయతనుత్రార్ధదేవాధినాథే
'నైకం హన్యా' దితి దినమణేః పుత్రకాయార్పితాయాః
లక్ష్యంకృత్వా పవనసుతజం యో రరక్షేంద్రసూనుం,
పాయా దస్మా న్నిజపదయుగీ న్యస్తధారా న్ముకుందః. 64

భీష్మాదీనాం విశిఖదహనం శాన్తకల్పం వితన్వ
న్నాయుద్ధాంతం, ధవళతురగం స్యందనే నై కకేన
జిష్ణుం కుర్వన్, రథ మనలసా ద్యోకరో దంతతోఽసౌ
పాయా దస్మా న్నిజపదయుగీ న్యస్తభారాన్ముకుందః. 65

"కౌంతేయానా మహ ముపహరా మ్యస్త్ర మాంగాని మానం
మాభైషీ" రిత్యుదిత వచసో ద్రోణ పుత్రా దరక్షత్
కుంతీపుత్రాన్ శిబిరవసతే ర్దూరమానీయ యోఽసౌ,
పాయా దస్మా న్నిజపదయుగీ న్యస్తభారాన్ముకుందః. 66

భ్రూణం ద్రౌణేర్విశిఖదహన జ్వాలికా మాలికాభిః
దగ్ధప్రాయం కురుకుల మహోభూమిజాతప్రరోహం
యో వైరాటీజఠరకుహరే క్లిశ్యమానం సమావీత్,
పాయా దస్మా న్నిజపదయుగీ న్యస్తభారాన్ముకుందః. 67

విద్రాణానాం విశసన కృతం యస్సుతానాం సమేషాం
పార్థేనాత్తం ఘటజతనయం ముష్టినా సంజిఘాంసోః
భీమాద్రక్షన్, శశధరకులం పాలయామాస పాపాత్,
పాయా దస్మా న్నిజపదయుగీ న్యస్త భారాన్ముకుందః. 68

అక్షౌహిణ్య స్సవనపశవ స్సైనికానాం, కవోష్ణం
రక్తం సర్పి స్సమరసవనే, ధర్మరాజస్తు యష్టా.
దుష్టా ఽ ధర్మ ప్రశమఫలే యజ్ఞభోక్తాతు యోఽసౌ,
పాయా దస్మా న్నిజపదయుగి న్యస్తభారాన్ముకుందః. 69

ధర్మ్యం పక్షం స్వయమనుసరన్ ధార్తరాష్ట్రాంశ్చ హత్వా
రాజ్యేకుంతీ తనయ మభిషిచ్యా ఽ శ్వమేధేన చాముం
పాపాశంకా కులిత మనసం యాజయామాస యోఽసౌ,
పాయా దస్మా న్నిజపదయుగి న్యస్తభారాన్ముకుందః. 70

ఇతి సారథి ముకుంద విలాసః

అథ లీలా లోల ముకుంద విలాసః

ఉత్తరాయణ శుభక్షణ కాంక్షీ
ధ్యాయతిస్మ శరతల్పశయానః
య స్త్వనన్యమనసా కురువృద్ధః,
చింతయే సతతమేవ ముకుందం. 71

వాజి నిష్ఠుర ఖురోద్ధిత ధూళీ
ధూసరాలక పరిష్కృత ఫాలః
యోఽచకాన్మనసి శాంతనవస్య
చింతయే సతత మేవ ముకుందం.

అశ్వచోదన పరిశ్రమజాత
స్వేద బిందు చయ భూషిత వక్త్రం
భీష్మమానస విహార విలోలం
చింతయే సతత మేవ ముకుందం.

నీల నీరద సమాన తనూభా
భాసమాన మరవింద దళాక్షం
జాహ్నవీ సుత మనోజ్ఞ మిలిందం
చింతయే సతత మేవ ముకుందం.

శత్రు మారణ పరాఙ్ముఖ పార్థ
వ్యాహృతోక్తి మవకర్ణ్య హసంతం
స్వర్ణదీ తనయ మానసగమ్యం
చింతయే సతత మేవ ముకుందం.

బాణతల్ప గత శాంతనవోక్తాన్
సర్వ సంశయ నివారక ధర్మాన్
శ్రావయంత మపి పాండుకుమారాన్ 76
చింతయే సతత మేవ ముకుందం.

భక్తసంకట నివారణ దక్షం
సుప్రతిష్ఠిత పృథా తనుజాతం
ద్వారకా పురవరాయ యియాసుం 77
చింతయే సతతమేవ ముకుందం.

ద్వారకానగర మాగత మభ్యు
త్థాన వందన సమానయనై ర్యం
అర్చిషుశ్చ హృదయంగమ మూచుః 78
చింతయే సతతమేవ ముకుందం.

"ఆగతో మమ గృహాయ స ఆదౌ
మామకం భవన" మిత్యనురక్తాః
యం సమీక్ష్య సకలాశ్చ ననందుః
చింతయే సతతమేవ ముకుందం. 79

ఏకయాతు భవనే రమమాణం
నిష్కుటే తు పరయా విహరంతం
మోదయంత మపరాం తు నికుంజే
చింతయే సతత మేవ ముకుందం.

ముసలం మునిశాపజం సరిత్
పతినీరేషు యదీయ శాసనాత్,
పిపిషు ర్యయుజు శ్చయాదవా
వసుదేవాత్మజ మన్వహం భజే.

వనభోజన మద్యచోషణ
ప్రమదాభి ర్భృత యేన మోహితాః
1 శశరు ర్యదువంశజా మిథో
వసుదే వాత్మజ మన్వహంభజే.

వనరాశి తటే తృణై ర్మిథో
యదువంశ్యా బత యేన మోహితాః
మదిరా వశగా అమారయన్
వసుదేవా త్మజ మన్వహం భజే.

---

1 శ్యా – హింసాయాం-క్ర్యాదిఃలిట్.

లీలా లోల ముకుంద విలాసః

వనచారి శిలీముఖాఽహతం
చరణే న్యంకుధియా లతాగృహే. 84
విరతం విభవావ తారతో
వసుదేవాత్మజ మన్వహం భజే.

"సతతం భజతా మనన్యయా
పరభక్త్యా కుశలం వహామ్యహం"
ఇతి య స్సదయం జగాద తం 85
వసుదేవాత్మజ మన్వహం భజే.

న ధనం న శరీరపాటవం హా
న చమే ప్రాభవమస్తి లేశతో వా
కరవాణి కథం పరోపకారం
వసుదేవాత్మజ మన్వహం భజామి. 86

దురితాఽఽచరణే నమేస్తు బుద్ధి
స్సుకృతం వాపి నకర్తు ముత్సహే;తే
విగళీ భవతో హి ముక్తయే యత్
వసుదేవాత్మజ మన్వహం భజామి. 87

లీలా లోల ముకుంద విలాసః

నధనం నగృహం నచోర్వరాం వా
నను యాచామి; పురా భవార్జితానాం
సుఫలాని హి తాని సత్కృతానాం,
వసుదేవాత్మజ మన్వహం భజామి. 85

నరుజం నజరాం నవాపి శోకం
వ్యపనేతుం హరి మాశ్రయామి; భోగం
తు వినా, కిము దుష్కృతం వినశ్యేత్?
వసుదేవాత్మజ మన్వహం భజామి. 89

సరసీరుహ పాణి సింధుకన్యా
మణి నాథస్య తు యస్య పాద యుగ్మం
భవసాగర తుంగ భంగ నౌకా
వసుదేవాత్మజ మన్వహం భజామి. 90

ఇతి లీలాలోల ముకుంద విలాసః

అథ శరణ్యా ముకుంద విలాసః

బహుజనన సుకర్మరాశి పాక
ప్రభవ రమా రమణాను రాగ యోగాత్
మమ సమజని తత్పదాబ్జ భక్తిః 91
శ్శరణ ముపైమి ముకుంద పాదయుగ్మం.

గురువర కరుణా సమీరి తాష్టా-
క్షరి మనురాజ ధనాఢ్య ఏష నాన్యం
భవజలధి తరిం వినా భజేహం; 92
శరణ ముపైమి ముకుంద పాదయుగ్మం.

కలశ జలధి జా స్తనాంగరాగా
రుణిత పునర్భవకాంతిపూరగంగం
కమలజకరవారిజాత ధౌతం
శరణ ముపైమి ముకుంద పాదయుగ్మం. 93

సురభిళ సుకుమార చారుదివ్య
ద్దరవికస చ్ఛతపత్ర గర్వహారి
మధుర సురసతి న్మరందపూరం
శరణముపైమి ముకుంద పాదయుగ్మం. 94

కవి వంశానుక్రమణికా

తిరుమలకుల వారిధి రాకా
శశి రవస త్కుల కుంటిమద్ది పుర్యాం
సుజనహిత గుణశ్చ రంగ నామా,
తనయవరా అభవంశ్చ తస్య పంచ. 1

1 వేంకటరాఘవ 2 శేషా
3 రామాచార్య శ్శతావధానీ యః
4 శ్రీ శ్రీనివాస 5 తాతాఽఽ
చార్యౌ నాకాగ నీకాశాః. 2

1 వేంకటరాఘవతనయో
వేంకట రంగాభిధోఽన పత్యోఽసౌ
పుత్రీ స్వీకృతి మకరో
దేతం పౌత్రం పితృవ్యస్య. 3

2 శేషాచార్యస్య సుతా
శ్రీ రంగమ్మాభిధా; ద్వితీయాఽభూత్
పప్పూరు రంగనామ్నః
నరసమ్మాఽఽసీ ద్వయోః కుమార్యేకా. 4

కపిల మునిరుషా పరాసుభూభృ
త్తనయతతిం త్రిదశాలయం నయ న్త్యాః
అపి సురసరితః ప్రసూతిహేతుం
శరణ ముపైమి ముకుంద పాదయుగ్మం.

అపి సనక సనందనాదియోగి
ప్రకర మనోంబుజ మత్త చంచరీకం
నతసురమణిమౌళికాంతి దిగ్ధం
శరణ ముపైమి ముకుంద పాదయుగ్మం.

భయద భవ పయోధి తుంగ భంగాఽఽ
కులిత నరా ర్తి వివారణైక దీక్షం
శ్రిత దురిత తమ స్తతేః పతంగం
శరణ ముపైమి ముకుంద పాదయుగ్మం.

స్ఫురతి మనసి యద్య దంతకాలే
పున రనుగచ్ఛతి తత్తదేవ జన్మ
అవిరత, మత ఏవ సర్వథాహం
శరణ ముపైమి ముకుంద పాదయుగ్మం.

శరణ ముపగతః పయోధికన్యా
రమణ పదద్వయ మేకవార మేవ
స చ పతతి భవే పున స్స యస్మా,
చ్ఛరణ ముపైమి ముకుంద పాదయుగ్మం. 99

జలనిధి తనయామృదూపధానా
యిత కమనీయ మనోహరోరుభాగే
వినిహిత మతులం ప్రపన్న గమ్యం
శరణ ముపైమి ముకుంద పాదయుగ్మం. 100

దర కర చరణాబ్జ దాస శేష
గ్రథిత మిదం మురభిద్విలాస రమ్యం
హరిపద యుగళీ సువర్ణ పుష్పం
భవతు ముకుంద విలాసనామ కావ్యం. 101

ఇతి శరణ్య ముకుంద విలాసః

వేంకట రంగాచార్యః
జగ్రాహ కరే పితృవ్య దౌహిత్రీం
తాం. తజ్జాయా పత్యో
స్స్వీకృత పుత్రోఽకరో దిదం కావ్యం. 5

శ్రీ రామాచార్యః ప్రథితః
శతావధా నీతి మేధావీ,
భగవద్గీతా యదర్శిస-
నాంగణ రంగే ననర్త చాభీక్ష్ణం. 6

వెంకచ్చమ్మాత్మ ద్వితీయా సీ ద్ద్వితీయా స్యావధానినః
కృష్ణోనారాయణః పార్థసారథి శ్చేతి సూనవః, 7

ఆసన్ త్రయ స్తస్య రామాచార్య, స్యాద్యోఽనపత్యకః
రామచంద్రో రంగనాథశ్చేతి నారాయణాత్మజౌ. 8

సరోజినీ లతాచేతి శ్రీమతీ చేతి పుత్రికాః.
ఆసన్ పంచ ద్వితీయస్య ప్రమీలా కనకేతిచ. 9

పార్థసారథి సత్పుత్ర శ్రీకాంత ఇతి విశ్రుతః
కలాశాలా ధ్యాపకశ్చ, యస్యపత్నీ సరస్వతీ. 10

కనకమ్మా వసంతాచ జయా కృష్ణమ్మ నామికా
శ్రీకాంతస్య తు సోదర్యః పార్థసారథి పుత్రికాః. 11

4 శ్రీనివాసాచార్య నామా రంగాచార్య తనూభవః
తురీయ స్సర్వ శాస్త్రేషు కోవిదః పండితోత్తమః.

చత్వార స్తస్య తనయా, జ్యేష్ఠో రాజేతి విశ్రుతః
రంగాచార్యః స్సుతా స్తస్య త్రయస్త్వేకాచ పుత్రికా. 12

శేషమ్మ నామ్నీ పప్పూరు నృసింహాచార్య పుత్రికా. 13
రామాచార్య సగర్భాశ్చ తస్యాస్సీత్తు కుటుంబినీ.

రంగరాఘవ శేషాఖ్యా స్సుశీలాచేతి పుత్రకాః 14
శ్రీనివాసాచార్య పౌత్ర రంగాచార్యస్య గేహినీ.

పెరుందేవీ సమాఖ్యాచ తయోః పుత్రాస్త్రయోఽభవన్ 15
రంగాచార్యః కృష్ణమార్యః శేషాచార్య ఇతిశ్రుతాః.

శ్రీనివాసాచార్య పౌత్రో రాఘవాచార్య నామకః 16
ఆంధ్రగీర్వాణ భారత్యోః కోవిద. స్తస్య సూనవః. 17

శేషో రామో లక్ష్మణశ్చ. తద్వితీయా జయాభిదా.
శ్రీనివాసాచార్య పౌత్ర స్తృతీయ శ్శేషనామకః. 18

దత్తోయమేవ వేంకట
రాఘవనామ్నే స్వపుత్రాయ
అనపత్యాయ చ వేంకట 1
రంగాచార్యాయ; స్సైవ కర్తాస్య.

ఆంధ్రగీర్వాణ భాషాసు రచితానేక కావ్యకః
సప్తసంతాన సహితో జయలక్ష్మీస్తు యత్సతీ. 20

మకరంద స్సదానంద, శ్శరదిందుశ్చ పుత్రకాః.
సౌదామినీ సుధాసింధూ రంగధామా చ పద్మినీ. 21

శ్రీనివాసాచార్య పుత్రో రామచంద్రాభిధానకః
ద్వితీయో;ఽస్యచ సీతమ్మా ద్వితీయా, రంగసంజ్ఞకః. 22

నిగమాంతశ్చ. సుందరవరద శ్చేతి పుత్రకాః.
శ్రీనివాసాచార్య పుత్ర స్తృతీయో జ్యౌతిషే సుధీః. 23

గోపాలాచార్యనామా సా, వభూ దాపణికోపిసః.
శ్రీరంగనాయకమ్మేతి భార్యాచాస్య గుణోత్తరా. 24

భక్తవత్సల నామాస్య పుత్రో ధీమాంశ్చ గీతకృత్.
శ్రీనివాసాచార్య పుత్రో వేదాన్తాచార్య నామకః. 25

తురీయః పాఠశాలాయాః ప్రధానాధ్యాపకోఽభవత్
బళ్ళారినగరే, తస్య లక్ష్మమ్మా సీ త్కుటుంబినీ. 26

తయోః పంచకుమారాశ్చ తిస్రశ్చాపి కుమారికాః.
శ్రీనివాసాచార్య పత్నీ కొండమ్మేతి ప్రకీర్తితా.
దంపత్యో రనయోరాసన్ త్రిస శ్చాపి కుమారికాః. 27

రంగాచార్యస్య పుత్రేషు కనీయాన్ పంచమస్సుతః,
5 తాతాచార్యస్తు సత్త్వాఢ్య శ్శాంతో దాంత ఉదారధీః,

తస్య వెంకటలక్ష్మమ్మాం లక్ష్మీతుల్యా గుణోత్తరా,
క్షాంత్యా క్ష్మయా సమానాచ ప, త్న్యేకాపుత్రికా తయోః, ౨౮

ఆసీత్పురా. ప్రమీతాచ కల్యాణానంతరం వధూః,
ద్వితీయం భ్రాతృపౌత్రాయ తాతాచార్యోఽదదాచ్చమే. ౨౯

సోహం కావ్యస్య కర్తాస్య శేషశర్మాభిదానకః,
పితామహ శ్రీనివాసాచార్యా దాచార్యవర్యతః. ౩౦

సంప్రాప్త పంచసంస్కారః పరకాల మఠాధిపే
నూత్న శ్రీరంగనాథాఖ్యే న్యస్తభారో యతీశ్వరే, ౩౧

పైతామహం చశాలేయం, శ్రీనాథ కరుణార్జితం
గేహం చాస్తి నివాసాయోద్యోగాచ్చ విరతోధునా. ౩౨

కృతయశ్చ కృతాః కాశ్చి దాంధ్ర్యాం తా స్సంతు సాంప్రతమ్, ౩౩
రాష్ట్రబిందవ ఇత్యేకం శతకం రచితంపురా. ౩౪

ద్దనకవి మనుచరితం
ద్దెనకృత సుమతి శతకంచ
యి మనుగదితం సురగిరి
కేశవ సుప్రభాతమపి రచితమ్. ౩౫

వలతి చ నిరంతరాయం
దినచర్యా సింధుజా పతేః కృపయా।
కించి దపినార్థయే న్యత్
ముకుంద పాదారవింద సాన్నిధ్యాత్.

శ్రీ శ్రీనివాసకరుణా లహరీ ప్రఫుల్ల
గీర్వాణ కావ్యరచనా పరిణద్ధబుద్ధిః,
శేష స్సమర్చతి ముకుంద పదాబ్జ యుగ్మం
కృత్వా కృతిం నను ముకుంద విలాసనామ్నీమ్.

ఇతిశమ్

సమాప్తోయం ముకుంద విలాసః

ప్రమాదీచ మాఘే		పిబ్రివరి 1973

శ్రీ బాలాజి ప్రింటింగ్ ప్రెస్, అనంతపురం,